

Valtuustoaloite seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi

Mimmi Launialan valtuustoaloite 21.3.2022, allekirjoittaneita 20. seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Järvenpään kaupunki;

- selvittää miten voisi tehokkaammin ehkäistä seksuaalista häirintää ja ahdistelua kaupunkimme oppilaitoksissa sekä vapaa-ajan palveluissa
- Selvittää mahdollisuuksia kouluttaa lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä kohtaamaan ja tunnistamaan seksuaalisen häirintä yhä paremmin
- Varmistaa, että kaupungin oppilaitoksissa ja lasten ja nuorten vapaa-ajan palveluissa on selkeät ja konkreettiset mallit, joiden avulla ennaltaehkäistään ja tunnistetaan seksuaalista häirintää sekä puututaan siihen

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto ja laajennettu kuntatason opiskeluhoitoryhmä on käsitellyt valtuustoaloitetta 31.8.2022. Kokouksessa on ollut mukana tutkija Satu Venäläinen, joka on toteuttanut tutkimuksen Helsingin yliopistossa ”NUORET JA SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ” - hankkeesta Nuoret ja seksuaalinen häirintä: erot, merkitykset ja niiden neuvottelu monimuotoistuvassa yhteiskunnassa. Tutkimuksen aineistot on kerätty nettilomakkeen ja nettihaastatteluiden avulla. Näiden lisäksi järjestettiin työpajoja. Aineistot on kerätty aikavälillä tammikuu 2021-kesäkuu 2022. Järvenpään nuorisopalvelut ovat toimineet yhtenä yhteistyökumppanina.

Tutkimuksen keskeisimmät suositukset ovat:

1. Parannetaan seksuaalista häirintää kohdanneiden nuorten auttamiseen tähtäävien palveluiden saatavuutta. 2. Huomioidaan sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus seksuaalisen häirinnän interventioissa ja ennaltaehkäisyssä. 3. Vahvistetaan suostumuskulttuurin ja seksuaalioikeuksien käsittelyä oppimateriaaleissa ja opetussuunnitelmissa. 4. Tuetaan nuorten aktiivista osallistumista seksuaalisen häirinnän vastustamiseen. 5. Vahvistetaan nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista seksuaalisen häirinnän ehkäisystä.

Järvenpään kaupunki sitoutuu tarkastelemaan tutkimustuloksien keskeisintä viittä suositusta. Tutkimusten suositusten mukaan kaikkia Järvenpäässä lasten – ja nuorten kanssa toimivia suositellaan käymään terveyden – ja hyvinvoinninlaitoksen seksuaaliseen häirintään liittyvät koulutuksia, joita tutkimuksessa suositellaan. Koulutusten tarkoituksena on lisätä ammattilaisten kykyä ennaltaehkäistä seksuaalista häirintää, sekä parantaa puheeksi ottamista ja nuorten auttamista. Materiaalit tutkimuksista ja koulutuksista on jaettu opetuksen – ja kasvatuksen sekä hyvinvoinnin palvelualueelle. Järvenpään opetuksessa päivitetään oppimateriaaleja tukemaan seksuaalioikeuksien käsittelyä.

Lasten – ja nuorten palveluissa pyritään kohdentamaan työskentelyä erityisesti ennaltaehkäisyyn. Nuorisopalveluiden tarkoituksena on tukea lapsia ja nuoria heidän eri toimintaympäristöissään tapahtuvan kohtaamisen ja osallisuuden lisäämisen keinoin nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen kohti hyvinvoivaa aikuisuutta. Kouluilla tehtävässä koulunuorisotyössä korostuvat kohtaaminen, osallisuus ja yhteisöllisyys. Tavoitteena on sekä nuoren elämäntaitojen ja koulunkäynnin tukeminen että vapaa- aikatoimintojen esittely ja niihin osallistumisen rohkaiseminen. Lisäksi koulunuorisotyö osallistuu tiiviisti monitoimijaiseen yhteistyöhön kouluissa ja perheiden kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kupla- toimintaa järjestetään 4 – 7 – luokkalaisille, siten että koko ikäluokka osallistuu toimintaa.

4. lk: vahvistetaan oppilaiden kaveritaitoja ja koulunkäyntitaitoja kehittämällä ja toteuttamalla toiminnallisin menetelmin koulunuorisotyön kokonaisuuden.

5. lk: kehitetään ja toteutetaan 5.Kuplan mielen hyvinvoinnin teemaa ja turvataitoja syventäviä oppitunteja.

6. lk: kehitetään päihdekasvatusta tukevia välituntitoimintoja

7. lk: kehitetään ja toteutetaan ryhmäytymistä nivelvaiheen tukena.

8-9- luokkalaisille kohdentuu nuorisopalveluissa useita erilaisia ryhmämuotoisia toimintoja kouluilla. Näiden ikäryhmien teemana on omien vahvuuksien löytyminen, 2.asteen opintoihin suuntaaminen ja työnhakutaidot.

Lisäksi nuorisopalvelut järjestävät vakituksena toimintamuotona koulunuorisotyötä. Koulunuorisotyö kohdistuu perusopetuksen 5.–9. luokkalaisiin. Jokaiselle luokka-asteelle toteutetaan oma, teemallinen kokonaisuutensa. Nämä kokonaisuudet sisältävät mm. ryhmämuotoista toimintaa nuorisotalolla ja koulujen tiloissa, sekä oppitunteja. Lisäksi nuorisopalvelut toteuttavat säännöllistä toimintaa välituntien aikana.

Vuodella 2023–2024 Järvenpään nuorisopalveluisin on myönnetty hankerahoitus, jonka tavoitteena on parantaa alakouluikäisten kaveritaitoja ja koulunkäyntitaitoja laajentamalla koulunuorisotyö koskemaan 4. luokkalaisia, syventämällä koulunuorisotyön teemoja 5. ja 6. luokkalaisille, lisätä nuorisotyön läsnäoloa alakouluilla ja selvittää, millaista tukea oppilaat tarvitsevat nivelvaiheessa pärjätäkseen aikaisempaa paremmin 7. luokan alkaessa

Erytisnuorisotyö vastaa ja koordinoi Selvittämättömiä Konflikteja Nolla -toimintamallista (K-0) Järvenpäässä. K-0 kohdistuu kaikkiin perusopetuksen kouluihin. Kouluista voi olla yhteydessä K-0 koordinaattoriksi nimettyyn erityisnuorisotyöntekijään silloin, kun koulun oma kiusaamisen selvittelyprosessi on käyty läpi ja konflikti on sellainen, joka ei ole näillä keinoilla ratkennut. Lisäksi voidaan yhteistyössä arvioida, että K-0 on käynnistettävä, jos konfliktin selvittämisessä hyödyttään koulun ulkopuolisesta toimijasta, koulun ja kodin yhteistyö on vaikeutunut, konflikti on vakava ja pitkäkestoinen tai siitä on tehty rikosilmoitus.

Osana K-0toimenpiteitä tai muun tarpeen perusteella voidaan toteuttaa lyhytkestoista ja tavoitteellista ryhmätoimintaa luokkakohtaisesti.

Erytisnuorisotyön yksilöohjaus on nuoren ja hänen perheensä tarpeesta nousevaa yksilöllistä, ratkaisu- ja voimavarakeskeistä sosiaalista vahvistamista. Nuori voi parhaimmillaan itse ohjautua erityisnuorisotyön asiakkuuteen tai hän voi ohjautua huoltajan, koulun tai muun yhteistyökumppanin toimesta. Yksilöohjauksen tavoitteita ovat mm. koulunkäynnin tuki, mielekkään vapaa-ajan löytäminen ja elämäntaitojen opettelu.

Järvenpään perusopetusta ja lukiokoulutusta ohjaa opetussuunnitelman mukainen työskentely.

Järvenpään perusopetuksessa arvot yhteistyötaidot, hyvinvointitaidot, vastuu itsestä ja muista ja oppimisen ilo ohjaavat toimintaamme

<p>YHTEISTYÖTAIDOT</p> <ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset taidot • yhteisöllisyys • erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen • toisten huomiointi • turvallisuus ja kiusaamiseen puuttuminen • oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo 	<p>HYVINVOINTITAIIDOT</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikunta • uni ja lepo • ravinto • elämäntapa
<p>VASTUU ITSESTÄ JA MUISTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • vastuu omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, oppimisesta • hyvät käytötavat • ahkeruus ja työn arvostus • pitkäjänteisyys ja yrittäminen • kestävä elämäntapa 	<p>OPPIMISEN ILO</p> <ul style="list-style-type: none"> • myönteinen ilmapiiri • positiivinen palaute ja kannustus • helposti lähestyttävä aikuinen • hyvä opetus • monipuoliset työtavat • osallistuminen

Järvenpään perusopetuksen opetussuunnitelma käsittelee turvallisen ja hyvän koulupäivän periaatteita seuraavasti; *Jokainen kouluyhteisön jäsen on vastuussa hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Järvenpään perusopetuksen arvoperusta on laadittu oppilaiden, opettajien ja huoltajien yhteistyönä. Perusopetuksen arvojen järvenpääläiset painotukset muodostavat keskeiset tavoitteet hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi. Koulukohtainen suunnitelma yhteistyötaitojen, hyvinvointitaitojen, vastuuseen kasvamisen sekä oppimisen ilon edistämiseen kirjataan koulun 12 lukuvuosisuunnitelmaan. Koulukohtaisten arvonelikentästä johdettujen ratkaisujen lisäksi kaikilla kouluilla on käytössään jokin kiusaamista vastustava ohjelma ja esimerkiksi Hyvää mieltä yhdessä -materiaali. Kaikilla kouluilla on käytössään Järvenpään kaupungin perusopetuksen kiusaamisen vastainen toimintamalli. Pitkittyneet ja vakavat kiusaamistapaukset siirtyvät K-O-toimintaan. Järvenpään kaikilla kouluilla tulee tehdä aktiivista yhteistyötä huoltajien kanssa kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Vanhemmat ovat koulujen vanhempainyhdistyksissä pohtineet omaa mahdollisuuttaan hyvän kasvun ja oppimisen tukemiseen yhteisen arvonelikentän pohjalta.*

Järvenpään perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa pyritään painottamaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa osana yksiköiden toimintakulttuuria ja opiskeluhyvinvointityötä. Sen avulla lisätään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Kaikkien opiskelijoiden kanssa työskentelevien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Perusopetuksessa jokaista oppilasta ja henkilöstön jäsentä kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Oppilaiden yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtelu on kuvattu kuntakohtaisessa perusopetuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmassa.

Jokaisessa Järvenpään ylläpitämässä koulussa toimii yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Sen vastuulla on suunnitella, kehittää ja ohjata yhteisöllisen opiskeluhoitoon toimintaa oppilaitosympäristössä. Yhteisöllisen opiskeluhoitoon lähtökohta on opiskelijoiden sekä huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteutuksessa otetaan huomioon lapsen ja nuoren itsenäisyyden tukeminen ja oman vastuun lisääntyminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Jokainen koulu laatii rehtorin johdolla yhteisöllisen opiskeluhoitosuunnitelman KuntaOH:n ohjeistuksen mukaisesti. Yhteisöllisen opiskeluhoiton painopisteenä lukuvuonna 2022–2023 on 1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen 2. Turvallisuuden tukeminen 3. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen.

Seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi koulujen yhteisöllisen opiskeluhoiton keinoin kouluissa pyritään tukemaan lasten – ja nuorten turvallisuutta muun muassa tunne - ja vuorovaikutustaitoja tukemalla, opetusmateriaalien ja tutkittujen menetelmien avulla. Järvenpään ylläpitämässä kouluissa mahdollistetaan ja suositellaan opetus- ja opiskeluhoitohenkilöstölle tutkimussuositusten mukaisten koulutusten käymistä.

Lukuvuonna 2023–2024 aloitetaan asteittain kouluissa ottamaan käyttöön hyvinvoinnin vuosikello, jonka avulla pystytään paremmin tukemaan opiskelijoiden hyvinvointia ja vahvistaa seurantaa.

Kaikissa Järvenpään ylläpitämässä kouluissa on käytössä kiusaamisen vastainen toimintamalli, joka ohjaa toimintaa kiusaamiseen ja erimielisyyksiin liittyvissä tilanteissa. Järvenpään perusopetuksen opetussuunnitelmassa on kuvattu toimintatapoja yhteistyötahojen kanssa, joilla vahvistetaan koulujen hyvinvointityötä, oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia.

Järvenpää on tehnyt Pride-lupauksen 2022–2023: Järvenpään kaupunki kohdentaa yhtäläisten oikeuksien puolesta tehtävää työtä nuorille järvenpääläisille, joiden oikeuksia koronarajoitukset ovat erityisesti rajoittaneet. Toimintamuotoja ovat muun muassa nuorisopalveluiden ihmisoikeusteemaiset välitunnit, etuoikeuskävelyt ja keskustelun herättely yhdenvertaisuudesta.

Järvenpään kaupunki lupaa laajentaa turvallisemman tilan periaatteita koko kaupunkiin. Turvallisen tilan periaatteita pilotoidaan Järvenpään Taidemuseolla pride-tapahtumissa.

Turvallisemman tilan periaatteet

- **Kunnioita** toisen henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa. Kunnioita itsemääräämisoikeutta. Älä koske toista kysymättä lupaa. Muista, ettet voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Pyydä tilaa myös itsellesi tarvittaessa.
- **Älä pilkkaa**, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi. Pitäydy ulkonäön arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.
- **Älä tee oletuksia** ulkonäköön tai toimintaan perustuen. Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä
- **Anna tilaa**. Pyri huolehtimaan siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä ja anna puheenvuoro. Kunnioita myös toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.
- **Kuuntele ja opi**. Ota vastaan uudet aiheet, henkilöt ja näkökulmat ennakkoluulottomasti. Suhtaudu jokaiseen vastaantulevaan asiaan ja tilanteeseen mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.
- **Pyydä anteeksi**, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita.